

Declaració municipalista en commemoració del dia d'Europa

El compromís del món local català amb la construcció europea és sòlid i de molt llarg recorregut. S'ha fonamentat en una estreta i consolidada aliança de les institucions europees amb el municipalisme del continent. Una aliança que ha permès impulsar avenços en àmbits tan rellevants com la política regional, la protecció del medi ambient o la igualtat de gènere. Avui es calcula que més d'un 75% de la legislació europea afecta directament als governs locals. A banda, Europa està darrera de moltes de les principals infraestructures i de les polítiques que han permès consolidar l'agenda de drets i el benestar de la ciutadania.

La Unió Europea ha estat clau per mitigar els efectes de la crisi generada per la COVID-19 i avançar en un procés de transformació del model productiu europeu, situant l'economia verda i digital en l'eix i la resiliència i la cohesió social com a vectors estructurants. L'aprovació d'un pressupost extraordinari sense precedents, el fons Next Generation EU, ha permès als governs locals del país abordar alguns dels principals reptes. Tot i així, des del municipalisme català cal ser crítics amb la gestió d'aquests, en les dificultats d'execució, justificació, i de compliment de termini que s'ha hagut d'afrontar.

Alcaldes i alcaldesses de tota Europa han posat de manifest el seu compromís sense fissures amb els processos de transició cap a la neutralitat climàtica endegats en els darrers anys. En aquest sentit, el Pacte Verd Europeu ha de ser el full de ruta que segueixi guiant els esforços de la UE per avançar cap a una economia verda, mitigar els efectes del canvi climàtic i adaptar-se a les seves conseqüències. L'emergència per la sequera que pateix el nostre país n'és una mostra ben clara.

D'altra banda, els esforços que està realitzant Europa per posicionar-se en l'àmbit digital, en especial en el de la intel·ligència artificial, oferint regulacions que garanteixin alhora la competitivitat de l'economia i la protecció de drets, no són neutres per al món local. Els processos de transició digital s'expressen de manera disruptiva en els contextos locals generant noves oportunitats però també noves formes de desigualtat. Calen polítiques locals per incidir-hi, que contribueixin a desplegar tot el seu potencial al mateix temps que es protegeix la ciutadania, en especial els més vulnerables. Aquí, també, l'aliança entre les institucions europees i el municipalisme torna a ser essencial.

També cal posar de relleu el compromís de la Unió Europea per acompanyar aquesta doble transició amb un esforç per garantir la cohesió social. La transformació i modernització de l'economia europea i els avenços cap a la neutralitat climàtica i la competitivitat digital no poden deixar ningú, ni cap territori, enrere. En aquest sentit, la política regional i els fons estructurals i de cohesió han de jugar un paper més important que mai. Un paper en el que els governs locals han de recuperar el protagonisme que havien tingut en un passat no massa llunyà.

L'actual context de tensions geopolítiques i la guerra a Ucraïna estan portant a molts estats membres i a la pròpia Unió Europea a reflexionar sobre la necessitat d'incrementar els pressupostos en matèria de defensa i seguretat amb l'objectiu de garantir l'autonomia estratègica europea. Aquesta tendència pot condicionar de manera decisiva el proper Marc Financer Plurianual que les noves institucions que emergeixin de les eleccions del proper mes de juny hauran d'impulsar per al període 2028-2034. Garantir l'autonomia estratègica de la UE no ha d'anar en detriment de polítiques clau per al món local i per a la ciutadania europea com la política de cohesió econòmica, social i territorial o el Pacte Verd Europeu.

Defensar els interessos, necessitats i aspiracions del món local és fonamental per seguir construint una Europa més democràtica, sostenible, prospera, justa i que aposti per solucions dialogades. En aquest sentit, cal reforçar els canals institucionals que habilitin una participació més efectiva dels governs locals en els processos d'elaboració de polítiques públiques europees. Es fa palesa, doncs, la necessitat de dotar al Comitè de les Regions d'un poder de codecisió vinculant en determinats àmbits de rellevància territorial; que permeti expressar de manera més reconeixible la veu dels governs de les ciutats.

El municipalisme català reitera amb aquesta Declaració el seu compromís amb el projecte de construcció europea i amb els valors que han fet d'Europa un referent global de democràcia i benestar.

Barcelona, 9 de maig de 2024